

Liturgie voor de (online) viering van zondag **29 november 2020**,
Eerste zondag van Advent, Levavi (naar Psalm 25: 'tot U verhef ik mijn ziel')

Voorganger: ds. Peter van der Schans
Lector: Gratia Kraaijeveld-van der Lugt
Organist: Marjan Klein
m.m.v. gemeenteleden als gelegenheidszangers

Thema: Zie je al wat?

Viering beschikbaar om:
10.00 uur op www.kerkdienstgemist.nl
Na de dienst ook beschikbaar op www.pgij.nl

Protestantse gemeente te IJsselstein

**Protestantse
Kerk**

- De Paaskaars brandt
- Om over te mijmeren, bij de liturgische schikking:

*Ik open mijn ziel
en vul de schaal van mijn leven
met verwachting.
Hul mij in kleuren
en geuren van groene hoop.
Ontsteek het eerste licht,
dat daagt in het Oosten.*

*Hemel en aarde raken verbonden.
Mensen wereldwijd herkennen elkaar
in het teken van de vijgenboom;
nieuw leven breekt door,
kome wat komt.*

- Orgelspel vooraf
- Welkom door de voorganger

Goede morgen allemaal, hier in de kerk en thuis via audio en video met ons verbonden.

Fijn, dat we elkaar weer kunnen ontmoeten!

Je kunt de boom die op de liturgie afgebeeld is, zien als een boom in de herfst – er is nog maar één blaadje aan.

Maar ik bedoel het precies andersom: Het is een boom waarbij de lente juist in aantocht is. De takken raken in de knop, een eerste zachte plek is al aan het licht gekomen.

Het beeld past bij het verhaal, dat we vanuit Marcus lezen. Je ziet al dat het zomer wordt gaat worden, nog voor het echt zover is. Als de vijgenboom zijn eerste blaadjes krijgt, weet je al dat het gaat gebeuren. Zo kun je ook zien dat de tijd van God eraan komt, vertelt Jezus aan zijn leerlingen. Blijf dus goed opletten! Kijk of je al wat ziet!

In ons midden zijn ook Adma Cannegieter en twee van haar drie zonen. Vandaag gedenken we haar man en hun vader Harm die pas geleden overleed. In het leven van het gezin Cannegieter spelen bomen een grote rol. Dat kwam ook bij de uitvaart naar voren. Ik noem het straks ook in de woorden ter gedachtenis. Het is een mooie samenloop van omstandigheden dat juist nu jullie er zijn, ook het beeld van de boom zo naar voren komt.

Dat we een mooie dienst mogen hebben met elkaar!

Laten we ons in stilte en met orgelmuziek van Marjan toewijden.

AAN HET BEGIN

- Toewijding door stil gebed en kort orgelspel
- We gaan staan
- Groet en Bemoediging
- Er wordt voor ons gezongen: intochtlied: Psalm 25:1 en 2
- Gebed aan het begin

O God, wij blijven hopen,
op U, op uw komst, op uw Rijk,
op de zomer.

U hebt ons uw woord gegeven
en wij dromen van vrede;
keer U om naar ons toe,
toon ons uw macht,
geef ons uw vrede
en uw veel andere vruchten,
hoor toch naar ons,
wij roepen tot U,
want heel uw schepping zucht.

Amen.

(Naar W.R. van der Zee, *Zondagswoorden*, p. 20v.)

- We gaan zitten
- We staan stil bij de Adventskaarsen:

Kleine kaars, het is advent.

Kom, ik steek je aan.

*Ik denk aan het Licht dat komt,
als ik jou zie staan.*

- Er wordt voor ons gezongen: Lied 433:1
- Smeekebed, besloten met het voor ons gezongen: Lied 463:4, 6, 7 en 8

Verdriet en verschrikking,
teleurstelling en twijfel,
geweld en gruwelijkheden,
aardbeving en hongersnood
discriminatie en vluchten -

Ze zijn voor ons als een boom in de winter:

Verhard en zwart wijzen zijn takken als verwijtende vingers naar de hemel

“Voor mij hoeft het niet meer.

Laat mij staan waar ik sta.

Het mag vriezen, het mag dooien,

het mag hagelen en sneeuwen.

Het mag stormen en waaien.

Het doet me niets.

Het valt in het niet bij mijn verdriet
en al die andere pijnlijke gevoelens.”

Zo stond de boom in het winterse land.

De storm brak hem niet.

De wind deed hem niet wiegen

en de regen gleeed af langs de loodzware stam.

“Voor mij hoeft het niet meer. Ik ben er niet.”

Maar onder het zwart van die sombere bast -

daar gonsde en giste het;

krioelde en kriebelde het.

Daar klopte en bloedde het, de winter lang.

De boom –

hij boog niet, maar barstte,

barstte uit

in duizend knoppen of hij wilde of niet.”

O God, daarom smeken en zingen we tot u!

...

DIENST VAN HET WOORD

- Gebed om de opening van het Woord

(Sterke wortels)

God, we zijn op zoek naar bouwstoffen
om van te leven en te groeien.

We zijn op zoek naar liefde,
naar vriendschap en begrip.

We lijken wel een boom
die wortelt in de aarde.

Die voortdurend zoekt
naar voeding en naar water.

We zijn op zoek naar wat ons draagt,
de grond van ons bestaan.

God, wees de grond waarop wij staan.

Geef voeding aan ons leven.

Doe ons groeien.

Doe ons bloeien.

Maak onze wortels taai en sterk,
zodat we houvast hebben,
als het ooit gaat stormen in ons leven.

Laten uw woorden het zaad zijn.

Hier in de kerk en thuis,
bij ieder die met ons verbonden is.

Amen.

(Sterke wortels_Greet Brokerhof_Zeg het maar gewoon_1_p95)

- Moment voor de kinderen

Dicht bij het licht

Lees Johannes 8:12 voor, of vraag een kind om dit te doen. Wanneer tijdens het kindermoment de adventskaars wordt aangestoken, kan dat na het lezen van de bijbeltekst worden gedaan. Laat daarna het filmpje van deze zondag zien. Bij het filmpje horen we het projectlied, met ondertiteling. Het lied kan gezongen worden, maar het is ook goed mogelijk om naar het lied te luisteren. Je vindt het filmpje, en de tekst en muziek van het projectlied op debijbel.nl/bijbelbasics.

>>> Paaskaars>> licht en warmte die Jezus brengt

- Eerste Schriftlezing: Micha 4:1-5 (NBV)

4¹Eens zal de dag komen
 dat de berg met de tempel van de HEER
 rotsvast zal staan,
 verheven boven de heuvels,
 hoger dan alle bergen.
 Volken zullen daar samenstromen,
 2²machtige naties zullen zeggen:
 ‘Laten we optrekken naar de berg van de HEER,
 naar de tempel van Jakobs God.
 Hij zal ons onderrichten, ons de weg wijzen,
 en wij zullen zijn paden bewandelen.’
 Vanaf de Sion klinkt zijn onderricht,
 vanuit Jeruzalem spreekt de HEER.
 3³Hij zal rechtspreken tussen machtige volken,
 over grote en verre naties een oordeel vellen.
 Dan zullen zij hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers
 en hun speren tot snoeimessen.
 Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk,
 geen mens zal meer weten wat oorlog is.
 4⁴Ieder zal zitten onder zijn wijnrank
 en onder zijn vijgenboom,
 door niemand opgeschrikt,
 want de HEER van de hemelse machten heeft gesproken.
 5⁵Laat andere volken hun eigen goden volgen –
 wij vertrouwen op de naam van de HEER, onze God,
 voor eeuwig en altijd.

- Er wordt voor ons gezongen: Lied 462:1, 2 en 3

- Tweede Schriftlezing: Marcus 13:24-37 (NBV)

24²⁴Maar in de dagen na de verschrikkingen zal de zon verduisterd worden en de maan
 geen licht meer geven, 25²⁵de sterren zullen uit de hemel vallen en de hemelse
 machten zullen wankelen. 26²⁶Dan zal men de Mensenzoon zien komen op de wolken,
 bekleed met grote macht en luister. 27²⁷Dan zal hij de engelen eropuit sturen om zijn
 uitverkorenen uit de vier windstreken bijeen te brengen, van het uiteinde van de
 aarde tot het uiteinde van de hemel. 28²⁸

Leer van de vijgenboom deze les: zo gauw zijn takken uitlopen en in blad schieten,
 weet je dat de zomer in aantocht is. 29²⁹Zo moeten jullie ook weten, wanneer je die
 dingen ziet gebeuren, dat het einde nabij is. 30³⁰Ik verzeker jullie: deze generatie zal
 zeker nog niet verdwenen zijn wanneer al die dingen gebeuren. 31³¹Hemel en aarde
 zullen verdwijnen, maar mijn woorden zullen nooit verdwijnen. 32³²Niemand weet

wanneer die dag of dat moment zal aanbreken, de engelen in de hemel niet en de Zoon niet, alleen de Vader.

³³Pas op, wees waakzaam, want jullie weten niet wanneer die tijd zal komen. ³⁴Het is als met een man die op reis ging: hij verliet zijn huis en droeg het beheer over aan zijn dienaren, die elk een eigen taak kregen, en de deurwachter gaf hij opdracht om de wacht te houden. ³⁵Wees dus waakzaam, want jullie weten niet wanneer de heer des huizes komt, 's avonds, of midden in de nacht, of bij het eerste hanengekraai, of 's morgens vroeg. ³⁶Laat hij jullie niet slapend aantreffen wanneer hij plotseling komt. ³⁷Wat ik tegen jullie zeg, zeg ik tegen iedereen: wees waakzaam!

- Er wordt voor ons gezongen: Lied 460:1, 4 en 5
- Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Het is een teer en ontroerend beeld, die vijgenboom.

Helemaal als je bedenkt dat de vijgenboom wordt genoemd terwijl er rondom een wereld van verschrikking, geweld en gruwelijkheden is. In het voorgaande lees je over misleiding, oorlog, aardbeving, hongersnood en nog meer. In het gedeelte van vandaag gaat het om verduistering van zon en maan, om vallende sterren en ook nog meer.

Maar, zegt Marcus, *“de Mensenzoon”* komt *“bekleed met grote macht en luister.”*

De Mensenzoon wordt al genoemd in het oude testament, bij Daniël. Daar is het een hemelse figuur die van Godswegen komt. En die recht en redding brengt. Christenen herkennen in die Mensenzoon Jezus Christus. Ik noemde hem twee weken geleden ook al.

In de adventstijd zien we uit naar de geboorte van Jezus. Waarom dan een verhaal waarin Jezus allang geboren is? En waarin Jezus vertelt over het einde der tijden? Dat heeft een lange geschiedenis. Advent gaat niet alleen over de geboorte van Jezus; het heeft een bredere lading, als periode waarin we uitzien naar Gods komst in onze wereld. Het woord advent komt van het Latijnse 'adventus Domini': de komst van de Heer. Hetzelfde woord adventus werd ook gebruikt voor een keizer die de troon besteeg: dat was het moment dat hij 'arriveerde' als machthebber. De christelijke kerk ziet uit naar het moment, dat de Heer verschijnt om zijn volk te leiden, een beetje zoals zo'n keizer dat ook deed (maar dan anders en beter). Dat uitzien naar zijn komst gebeurt met verhalen. Niet alleen verhalen over de engel die bij Zacharias en Maria op bezoek komt (Lucas 1), maar ook verhalen over het Messiaanse koningschap. Marcus 13 is daarvan een sprekend voorbeeld. Daarin verschijnt de hemelse vorst in al zijn luister. Al sinds jaar en dag plaatsen de kerkelijke leesroosters daarom deze lezing op de eerste zondag van advent. In Marcus 13 wordt op grootse en meeslepende wijze verteld over de komst van de Mensenzoon. Zon en maan zullen verduisteren, sterren vallen uit de hemel, de hemelse machten zullen wankelen: alles schudt, trilt en zindert door zijn komst. De

tekst heeft trekken van de zogenaamde 'apocalyptiek': een genre dat in de eeuwen rond het begin van onze jaartelling veel werd gebruikt. Het einde van de wereld en het begin van een nieuwe tijd staan in dit genre centraal. Je komt het tegen bij Daniël, in sommige gedeelten in de evangeliën – zoals hier. En in het Bijbelboek Openbaring.

Wil je die komst van God in de figuur van de Mensenzoon begrijpen en in de gaten krijgen, dan moet je alert blijven. Waakzaam. Niet als iemand die doodsbang is voor het straffende oordeel van God. Maar als iemand die open staat voor het nieuwe dat God wil brengen. Je hoeft niet 's nachts sidderend wakker te liggen uit angst dat je de komst van God mist. Leven vanuit angst is een wanhoop. Leven uit liefde werkt beter. Van angstige waakzaamheid wordt de wereld echt geen betere plek en bloeit het hart ook niet open naar God. Het lijkt me, dat God niet echt blij wordt van mensen bleek en met wallen onder de ogen van het waken. En foeterend op elkaar en nagelbijtend van de zenuwen. Ik denk, dat God meer ziet in mensen met glimmende voorpret, in de weer met de slingers en de champagne, met oog voor elkaar en voor de finishing touch.

En de komst van God in de Mensenzoon is dus ook anders dan bij heersers in onze dagen. Die gebruiken eerder dwangarbeiders en jagen vrees en beven aan. Die dwingen gehoorzaamheid eerder af met een strafkamp. En niet met een feest comité dat de komst van de Mensenzoon opluistert.

De taal van de apocalyptiek; de taal van Marcus 13 is een soort van codetaal die vertelt wat mensen kunnen meemaken in de alledaagse werkelijkheid. Ook als je volgeling van Jezus bent.

In de tijd van Marcus was dat de dreiging van de Romeinen. Zij bezetten Jeruzalem en omgeving. Er kwam opstand en er ontstond de joodse oorlog. Uiteindelijk verloor men het van de keizer. En werd zelfs ook de tempel verwoest. Vervolging en verschrikking dichtbij!

In onze tijd is er ook allerhande nood en ellende. Noem zelf maar op! Kijk maar in de media!

De codetaal vertelt niet alleen nuchter wat de werkelijkheid van mensen is. De werkelijkheid van toen en die van vandaag. Naar het is ook een bemoedigende boodschap die met die taal vertelt wordt.

Dat zit hem (1) in de **plek** die dit gedeelte inneemt in het grote geheel van het verhaal van Marcus. Direct na wat we gelezen hebben begint het lijdensverhaal van Jezus Christus zoals Marcus dat vertelt. Ook Jezus heeft te maken met lijden, met vervolging en verschrikking. Christenen vinden in hem een lotgenoot. Dat betekent dat we in het vervolg van het verhaal meegenomen worden.

De bemoedigende boodschap zit hem ook (2) in de **inhoud** van het lijdensverhaal, in het einde daarvan. Jezus sterft aan al het lijden. Maar hij staat ook op dankzij God. Hij krijgt het leven weer. Er komt een goede toekomst.

Typerend voor de bemoedigende boodschap is hier het beeld van de vijgenboom. Vijgenbomen brengen twee keer vruchten voort. Vroeg vijgen in juni; late vijgen in augustus. In het oude Israël verloren lang niet alle bomen hun blad in de winter. De vijgenboom wel. In de zomer had hij de grootste bladeren van alle bomen, maar in de winter werd hij helemaal kaal.

Als je rond april goed naar die boom keek, zag je iets bijzonders: de hele kleine blaadjes waren een voorbode van de zomer die eraan kwam. Als het hout zacht wordt; als de tak zich verdikt, dan zie je het nieuwe begin komen. De zwelling kondigt de lente en de zomer aan: het hout zal ontbotten. Er komt een knop, een begin van een takje en later de bladeren en de vruchten. Als het hout teer wordt weet je dat de zomer in aantocht is.

Wil je weten of de Mensenzoon komt om recht en redding te brengen? Wil je weten of de Heer komt? Dat vraagt Jezus. Dat vragen wij.

En het antwoord is: 'Kijk dan goed om je heen. Als je heel goed oplet, zie je nu al wat er te gebeuren staat.'

Het beeld van de vijgenboom wil zeggen: de tijden kunnen verschrikkelijk zijn, er is alle reden tot wanhoop, maar de verdrukking is een doorgang naar een betere wereld. De wereld van God, het Koninkrijk gaat beginnen.

De vijgenboom is zo zelf codetaal. De goede toekomst komt! Jezus komt! En het kleine begin is als de vijgenboom die gaat bloeien.

Het kind in de kribbe; de kleine Jezus is de voorbode, is vruchtbeginsel van een grote en goede toekomst! Jezus is zelf het kleine takje, het twijgje, dat zacht wordt en vrucht gaat dragen. Het kleine begin van iets moois en iets groots. Luister nog eens naar Lied 460:4 en 5

*4. Zie naar de boom, die leeg en naakt
in weer en wind te schudden staat;
de lente komt, een twijg ontspruit,
zijn oude takken lopen uit.*

*5. Een twijgje, weerloos en ontdaan,
– zonder gestalte, zonder naam.
Maar wie gelooft verstaat het wel.
Dat twijgje heet: Emmanuel.*

De zomerse toekomst beleef je als je onder je eigen wijnstok en vijgenboom zit.

Zoals Micha ook droomt. Vol vrede en vrijheid mag je genieten. Er is rust.

Het beeld van de vijgenboom is een hint in die richting: wat we verwachten is niet de ondergang en het oordeel, maar de zomer, de groei en de bloei.

En de enige manier om je daarop voor te bereiden, is ruimte te maken, in jezelf en om je heen. Om oog te hebben voor het kleine. De groei en bloei van de vijgenboom is een vanzelfsprekend natuurverschijnsel. Hier gebruikt om iets aan te ontdekken.

Het is het eenvoudige, dat steeds terugkomt. Let op! Is er iets kleins waar je aan voorbij kijkt? Het is er elke keer... laat je niet in slaap sussen door de woeste waan

van de dag. De sleur van de herhaling. Er komt een nieuw begin. De zomer komt. Maar wanneer? Dat is niet te bepalen. Het teer worden, het uitlopen van de takken en het in blad schieten - dat wijst er op dat de zomer in aantocht is.

Zie je al wat?

Kijk naar het kleine: een lach, een knipoog, een gebaar, een geschenk, een woord, een verhaal.

Kijk naar het kleine. Dat vraagt omdenken. En dat is lastig, ook in onze dagen. Kijk niet steeds naar wat je nu mist, maar kijk naar wat er wél is.

Een voorbeeld uit mijn eigen leefwereld. Ik kijk graag naar sport. Maar elke keer weer hoor ik die commentatoren zeggen: het stadion is vervelend leeg. Dat moet anders. Dan denk ik: Oké, het is vervelend, maar er is tenminste iets te zien. En ik snap het verlies dat gemaakt wordt. Toch zijn er dan de reclame inkomsten en de TV rechten.

Het is zo lastig om in deze tijd naar de andere kant te denken en te kijken. Naar het kleine dat kan en mag. En helpt.

Oké, daarmee weet je op zichzelf ook nog niet wanneer de Mensenzoon komt. Hij komt. Dat wél. Maar wanneer? Dat is wachten en waken. Maar je mag vertrouwen.

Corja Menken-Bekius brengt het mooi onder woorden in een gedicht dat ook 'Vertrouwen' heet.

*Ik zie haar eerste bloei
nog op het kale hout
en vraag bezorgd
vanwaar die vroege groei
de nachten nog zo koud*

*de boom zegt niets
maar bloeit mij aan
alsof haar zachte kracht
de strengste vorsten
zal weerstaan
ook deze nacht*

Amen.

- Meditatief moment: orgelspel
- Er wordt voor ons gezongen: Lied 451:1 en 2

DIENST VAN HET ANTWOORD

Update

- We gedenken Harm Hendrik Cannegieter (staande)
- We luisteren naar de melodie van Lied 730: "Heer herinner U de namen ..."

- Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed:

Voorbede:

O God,

U, de vermoede kracht van ons bestaan.

U, die het verlangen in ons geplant heeft
van een betere wereld voor alle mensen die daar wonen en werken.

U, die omziet naar de mensenkinderen
die uw beeldrager kunnen zijn -
neem voor lief ons onvermogen.

Wil ons overeind houden.

Laat ons geloven in telkens weer een nieuw begin.

Sterk onze hoop dat wat dood lijkt, opnieuw kan uitbotten.

Laat ons drinken uit de bron van levend water.

Laat ons vruchten voortbrengen van uw Geest:
vrede en barmhartigheid, liefde en mededogen.

- Delen van de bloemengroet

- Inzameling van de gaven:

1. Voor Jong Protestant – opvoedingsmateriaal dat vaders helpt kinderen gelovig op te voeden.
2. Kerkrentmeesters

Omdat we niet kunnen collecteren in de eredienst vragen we u om uw collecte digitaal bij te dragen. We doen dat in het volle besef van onzekerheden bij gemeenteleden, ook op financieel gebied. Drie manieren om uw bijdrage te doen:

- U kunt uw bijdrage overmaken op de rekening van het College van Diakenen: NL43RABO0159278325 t.n.v. Diaconie Protestantse gemeente IJsselstein

- Via de website [Samen goed doen](#) komt u op een betaalpagina waar u uw gift via iDEAL kunt betalen.
  - **Let op:** U kunt voorlopig niet betalen via de QR code. Die werkt niet meer. Mogelijk komt er later een nieuwe.
- Wij danken u van harte voor uw gift!

Namens het College van Diakenen en het College van Kerkrentmeesters:
Jannie Schimmel en Daniëlle van den Houten.

AAN HET EINDE

- Er wordt voor ons gezongen het slotlied (staande): *'Een Messiaans lied'* van Alfred C. Bronswijk op de melodie van Psalm 98)
- Uitzending
- Zegen: Zegengebed (Frans Cromphout)

Moge de weg je zeggen:

volg me maar

Moge de ster je zeggen:

richt je vaart op mij

Moge de grond je zeggen:

bezaai me.

Moge het water je zeggen:

drink me

Moge het vuur je zeggen:

warm je

Moge de boom je zeggen:

schuil in mijn schaduw

Moge de vrucht je zeggen:

pluk me, eet me.

En als je de weg kwijtraakt;

geen vaste grond meer vindt

en dreigt te verdrinken;

Als het vuur is gedoofd en je kou lijdt

in een nacht zonder sterren;

als de bomen kaal zijn

en je honger en dorst hebt,

Dan moge de HEER je zeggen:

Wees niet bang, Ik zal er zijn.

- Er wordt voor ons gezongen: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)
- Orgelspel